

РЕЦЕНЗИЯ

върху дисертационния труд за получаване на образователна и научна степен „доктор“ в област на висше образование: 3 „Социални, стопански и равни науки“, професионално направление: 3.8 „Икономика“, научна специалност: „Организация и управление на производството (селско стопанство и подотрасли)“.

Автор на дисертационния труд е **Йордан Иванов Пенчев**, докторант на самостоятелна подготовка към катедра „Мениджмънт и маркетинг“ с тема на дисертационния труд: „**Управление на веригите за доставка на земеделските продукти**“.

Рецензент: Проф. д-р Виолета Динкова Дириманова, Аграрен университет, гр. Пловдив, област на висше образование: 3. Социални, стопански и равни науки, професионално направление: 3.8 Икономика и управление, научна специалност: Организация и управление на производството назначена за председател на научното жури със заповед № РД 16-518/22.04.2025 год. на Ректора на Аграрен университет.

1. Кратко представяне на кандидата

Йордан Иванов Пенчев е роден на 20.03.1994 г. Дипломира се със степен „бакалавър“, специалност Управление на регионалното развитие във Факултета по икономика в Аграрен Университет, Пловдив през 2020 г. Завършва през 2021 г. две магистратури. Първата е същият факултет и университет, както бакалавърската степен специалност Аграрен маркетинг, а втората е в Софийският университет „Св. Климент Охридски“, гр. София специалност Регионална сигурност. Владее английски език. Йордан Пенчев е била редовен докторант към катедра „Мениджмънт и Маркетинг“ при Аграрен Университет, гр. Пловдив за периода 2022-2025 година.

2. Актуалност на проблема

Темата на дисертационния труд е от изключително значение в контекста на интеграцията на българското земеделие в световната икономика. Развитието на ефективни, пазарно ориентирани и устойчиви вериги за доставка на селскостопански продукти е ключово условие за повишаване на конкурентоспособността на българските производители, особено в условията на нестабилни пазари и високи логистични разходи.

3. Цел, задачи, хипотези и методи на изследване

Целта на изследването е да се установи степента на интеграция на земеделските производители във веригите за доставка и влиянието ѝ върху стопанските резултати. Поставени са ясно дефинирани задачи и хипотези, свързани с управлението на дистрибуционните канали, факторите, определящи

пазарния статус, и възможностите за оптимизация на логистичните процеси. Задачите, които си поставя докторанта да разработи са:

1. Изяснена е спецификата на производствените структури в селското стопанство и бизнес отношенията с посредниците при реализацията на продукцията.

2. Изяснен е механизмът на действие на веригите за доставка на селскостопански продукти.

3. Разработена е методология за изследване на веригите за доставка на селскостопански продукти.

4. Идентифицирани са факторите, определящи пазарния статус на земеделските производители във веригата на доставки.

5. Идентифициран е потенциалът за съкращаване на веригите за доставки от земеделските производители.

6. Направени са препоръки за подобряване на пазарния статус на фермерите във веригата на доставки.

7. Разработен е модел на веригата за доставки на селскостопански продукти.

Използвани са разнообразни научни *методи* – системен, ситуационен и сравнителен анализ, диагностичен и прогностичен подход, ретроспективен анализ, статистически методи и анализ на вторични данни и казуси.

4. Онагледеност и представяне на получените резултати

Дисертационният труд е структуриран логично, състои се от увод, три основни глави, заключение и списък на използваната литература. Представените резултати са онагледени с 13 таблици и 26 фигури. Използвани са 45 литературни източника, обхващащи както български, така и международни източници. Анализите са ясни, последователни и добре аргументирани.

5. Обсъждане на резултатите и използвана литература

Дисертационният труд на Йордан Пенчев се отличава с изчерпателен и задълбочен анализ на съвременните предизвикателства, свързани с управлението на аграрните вериги за доставка. В теоретичната част е направен преглед на основни понятия и концепции, свързани с производствените структури в земеделието, особеностите на пазарната реализация на продукцията и ролята на посредниците в дистрибуционните канали. Разгледани са както традиционни, така и съвременни подходи в логистичното и маркетинговото управление, включително и прилагането на къси вериги за доставка като инструмент за повишаване на ефективността.

Кандидатът успешно съчетава класически модели и съвременни изследователски тенденции в аграрната икономика. Използваната литература е богата и разнообразна, сред които нормативни документи, научни публикации, стратегии на ЕС и аналитични материали от национални и международни институции (включително МЗХГ, Евростат и НСИ). Това подчертава умението на автора да извлича и интегрира релевантна информация от различни научни и приложни източници.

В практическата част от изследването, на базата на анкети с 123 земеделски производители от Южна България, са идентифицирани ключовите фактори, оказващи влияние върху пазарния статус на фермерите. Проведен е сериозен статистически анализ, включително хи-квадрат тестове за връзки между маркетингови детерминанти и производствени характеристики (площ, опит, образование, членство в асоциации и др.). Тези резултати са обобщени в таблици, представящи, както факторните зависимости, така и профилите на производителите, потенциално ангажирани в процеси на оптимизация на веригите за доставка.

Авторът не се ограничава с описание на текущото състояние, а предлага и реални решения – като разработване на модел на аграрната верига, включващ различни маркетингови и логистични сценарии. Специален акцент е поставен върху ролята на образованието, иновациите и достъпа до пазарна информация, като предпоставки за по-добро позициониране на стопанствата.

Дисертационната работа подчертава и важността на институционалната подкрепа, като Програмата за развитие на селските райони, която в значителна степен е повлияла положително върху част от изследваните земеделски стопанства. Авторът прави връзка между макроикономическите политики и микроикономическите резултати на отделните стопанства, което допринася за обосновани и практически насочени изводи.

Синтезът между теоретичен анализ и емпирично изследване е осъществен по професионален начин, а обобщенията са убедително аргументирани и насочени към повишаване на ефективността на аграрните вериги за доставка в реална стопанска среда. Изследването е направено с емпиричен материал, базиран на анкетно проучване и статистически анализ на фактори, влияещи върху ефективността на дистрибуционните канали.

6. Приноси на дисертационния труд

Дисертационният труд “Управление на веригите за доставка на земеделските продукти” съдържа следните по-съществени приноси и решения за теорията и практиката на фирменото управление:

- Изяснена е спецификата на производствените структури в селското стопанство и бизнес отношенията с посредниците при реализацията на продукцията;
- Идентифицирани са критичните фактори, влияещи върху ефективността на аграрните вериги за доставка;
- Разработен е модел на оптимално управление на дистрибуцията на селскостопанска продукция;
- Формулирани са практически препоръки за подобряване на пазарната позиция на земеделските производители;
- Анализирани са пазарните предизвикателства и възможностите за внедряване на късите и директни вериги;
- Направен е принос в методологията на изследване на дистрибуционните системи в селското стопанство.

7. Критични бележки и препоръки

Методическата част на изследването може да бъде обогатена чрез допълнителна обосновка на избора на някои количествени методи. Препоръчително е авторът да публикува резултатите от дисертацията в специализирани научни списания с международна видимост, за да популяризира изводите и приложимите практики на по-широка аудитория.

8. Публикувани статии и цитирания

Докторантът е публикувал необходимия минимум научни публикации по темата на дисертацията, в съответствие с изискванията за присъждане на образователната и научна степен "доктор". Тези публикации са:

1. Penchev, Y., Distribution management of agricultural production. Economics and management of agriculture. 2022, № 2.
2. Penchev, Y., Profile of farmers in shortening supply chains. Journal of Bio-based Marketing. 2025, № 1.
3. Penchev, Y., Functioning of agricultural supply chains. Journal of Bio-based Marketing. 2025, № 1.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Въз основа на представеното изследване, прилаганите методи и направените изводи, считам, че дисертационният труд на докторанта отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България и правилника на Аграрния университет – Пловдив, което ми дава основание да го оценя **ПОЛОЖИТЕЛНО**.

Позволявам си да предложа на почитаемото Научно жури също да гласува положително и да присъди на **Йордан Иванов Пенчев** образователната и научна степен „**доктор**“ по научната специалност Организация и управление на производството.

Дата: 8.05.2025 г.
гр. Пловдив

РЕЦЕНЗЕНТ:.....
(проф. д-р Виолета Дириманова)